

Världens urfolk

Filmfakta

Ämne: Samhällskunskap, Historia

Ålder: Från 11 år (M, H)

Speltid: 16 minuter

Svenskt tal med svensk text som tillval

Produktion: Kunskapsmedia AB, 2016

Syfte/strävansmål

- Att få en introduktion till olika ursprungsbefolkningar runt om i världen.
- Att öppna för diskussion om hur ursprungsbefolkningar behandlats genom historien och vilka konsekvenser det lett till idag

Undervisningen ska behandla följande innehåll enligt läroplan

Samhällskunskap (mellanstadiet)

- Urfolket samerna och övriga nationella minoriteter i Sverige. De nationella minoriteternas rättigheter.

Samhällskunskap (högstadiet)

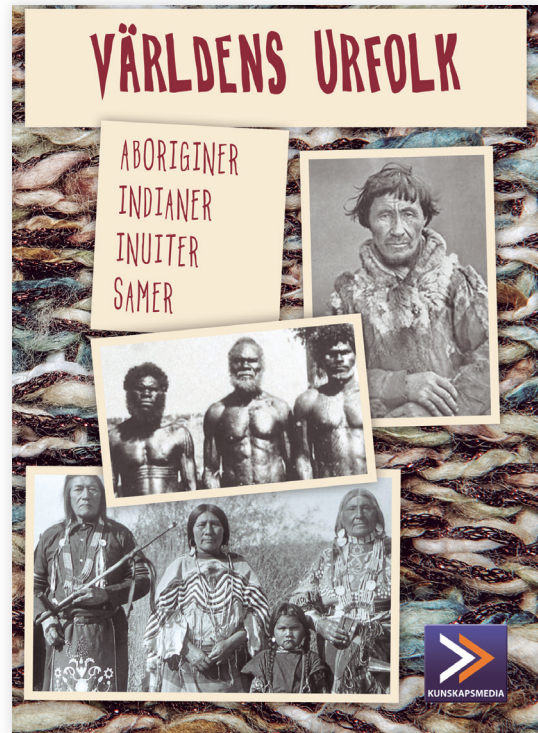
- Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen.
- De nationella minoriteterna och samernas ställning som urfolk i Sverige samt vad deras särställning och rättigheter innebär.
- Skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Sambanden mellan socioekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.

Historia (mellanstadiet)

- Vad arkeologiska fynd, till exempel myntskatter och fynd av föremål från andra kulturer kan berätta om kulturmöten och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.

Fortsättning på sida 2

Produktion: © Kunskapsmedia AB, Sverige
© Kunskapsmedia MMXVI
Filmnr: 1690KM

Filmens innehåll

Samerna, inuiter, indianer och aboriginer. De är alla urfolk, urinvånare, eller ursprungsbefolkningar.

I den här filmen ska vi undersöka några av världens urfolk och få en introduktion till deras historia, traditioner, kultur och deras situation idag.

Kapitel:

- Vad är ett urfolk? (00:00 – 02:59)
- Samer (03:00 – 05:35)
- Indianer (05:36 – 09:15)
- Inuiter (09:16 – 11:47)
- Aboriginer (11:48 – 14:12)
- Sammanfattning (14:13 – SLUT)

Världens urfolk

Undervisningen ska behandla följande innehåll enligt läroplan (forts.)

Historia (högstadiet)

- Jämförelser mellan några högkulturers framväxt och utveckling fram till 1700-talet, till exempel i Afrika, Amerika och Asien.
- Historiska berättelser från skilda delar av världen med skildringar av människors upplevelser av förtryck, till exempel i form av kolonialism, rasism eller totalitär diktatur och motstånd mot detta.
- Historiska perspektiv på urfolket samernas och de övriga nationella minoriteternas situation i Sverige.

Källa: Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 – Skolverket

Innan filmen

Vad vet vi?

Läs inledningstexten för eleverna. Låt dem först enskilt fundera på vad de tror att filmen handlar om. Sedan pratar de i par och delar tankar med varandra. Till sist delar hela gruppen med sig av vad de tror filmen handlar om. Skriv gärna ner vad eleverna säger och ha som underlag för vidare diskussion efter filmen.

Para ihop rätt urfolk med rätt världsdel

Låt eleverna först själva och sedan i par försöka para ihop med rätt världsdel:

A: Mayaindianer	1: Oceanien
B: Maorier	2: Europa
C: Inuiter	3: Centralamerika
D: Azteker	4: Sydamerika
E: Inkaindianer	5: Asien
F: Ainu	6: Afrika
G: Pygméer	7: Nordamerika
H: Samer	

Diskussionsfrågor

Innan ni startar en diskussion kring filmen i gruppen är det viktigt att läraren/ledaren funderar igenom hur man ska hantera diskussionen och svaren. Dela gärna upp gruppen i mindre grupper och låt deltagarna först skriva ned sina svar.

Diskussionsfrågorna nedan är indelade enligt kapitel i filmen.

Inledning (00:00 – 02:59)

- Vad är gemensamt för ursprungsbefolkningar?
- Vilka konsekvenser drabbade urfolken när européer anlände?
- Ge några exempel på olika urfolk från våra världsdelar.

Samer (03:00 – 05:35)

- Var lever dagens samer?
- När började samerna arbeta med renar? Hur många samer håller på med renskötsel idag?
- Vilka rättigheter har samerna fått kämpa för genom tiderna?
- Vilket stort erkännande fick samerna 1993?

Indianer (05:36 – 09:15)

- När tros indianerna ha kommit till Amerika?
- Maya, inka och aztekerna är exempel på Central-, och sydamerikanska högkulturer. På vilket sätt var dessa civilisationer välutvecklade?
- När och varför började indianerna kallas just indianer?

Inuiter (09:16 – 11:47)

- Under vilket annat namn, mer nedvärderande, benämns inuiter ibland?
- Vilka viktiga redskap använder inuiterna?
- I vilket syfte byggde inuiterna igloos?
- Vilka problem kan uppstå när inuiterna lever bland vanliga människor och tappar bort sig i den västerländska kulturen?

Fortsättning på sida 3

Världens urfolk

Aboriginer (11:48 – 14:12)

- I vilket land hittar vi aboriginerna?
- Hur levde aboriginerna innan européerna kom dit?
- Hur fungerar en bumerang?
- Beskriv vad som hände med aboriginerna efter att James Cook hittat dit 1770.
- Vad är ett reservat för något?

Sammanfattning (14:13 – SLUT)

- Vilka är urinvånare idag?
- I filmen säger man att ursprungsbefolkningarna är minoriteter i sina egna ursprungsland. Vad innebär det?
- Vilken är huvudorsaken till att urfolken näst intill utplånades?

Efter filmen

Rätt urfolk med rätt världsdel

Låt eleverna titta på urfolken och världsdelarna de parade ihop tidigare. Behöver de justera något eller gissade de rätt från början?

Ny eller bekräftad kunskap?

Låt eleverna fundera över vad som sades i filmen. Vad var ny kunskap för dem? Var det något som de visste innan som bekräftades i filmen? Resonera tillsammans i klassen.

Jobba vidare

Minoritetsspråk

Samiskan är ett av Sveriges fem minoritetsspråk. Vilka är de fyra andra? Undersök och resonera tillsammans i klassen.

Källkritik

Resonera källkritiskt tillsammans i klassen. Hur tror ni att Christofer Columbus omnämns i amerikanska läroböcker jämfört med hur han framställs i europeiska (t.ex. din egen svenska lärobok)?

Gruppuppgift

Eleverna delas upp i mindre grupper. Varje grupp gör ett arbete om ett urfolk (som läraren delger) och som sedan redovisas inför helklass.

Undersök i arbetet mer om befolkningens historia, kultur, språk och folktro. Ta reda på mer om vad som drabbat folket genom tiderna. Undersök också hur de lever idag och om det finns kopplingar till hur de har behandlats under historien.

Leta information på internet, i böcker och i tidskrifter. Presentera arbetet för resten av gruppen, t.ex. som en redovisning med ett bildspel, en webbsida, en film eller som en vägg/serietidning. Efter redovisningen diskuterar klassen tillsammans vad man precis lärt sig.

